

Promemoria

Ett bidrag för effektiv energianvändning i småhus

Klimat- och näringslivsdepartementet

KN2026/00946

April 2026

Innehållsförteckning

1	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2023:402) om bidrag för energieffektivisering i småhus	3
2	Ärendet.....	9
3	Ett förlängt och utvecklat bidrag för effektiv energianvändning i småhus	9
3.1	Reglering av bidraget	9
3.2	Fler husägare ska omfattas av bidraget samtidigt som bidragsandelen sänks	10
3.3	Ändringar av hur bidraget får användas	11
3.4	Ansökningsförfarandet förenklas	11
4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	12
5	Konsekvenser.....	13
5.1	Konsekvenser på övergripande nivå i samhället	13
5.2	Konsekvenser för miljön	13
5.3	Konsekvenser för småhusägare	14
5.4	Konsekvenser för företagare	14
5.5	Konsekvenser för kommuner och regioner	14
5.6	Konsekvenser för myndigheter och domstolar	14
5.7	Övriga offentligfinansiella konsekvenser	15
5.8	Förslagets förenlighet med EU-rätten	15

1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2023:402) om bidrag för energieffektivisering i småhus

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2023:402) om bidrag för energieffektivisering i småhus,

dels att rubriken närmast före 11 § ska utgå,

dels att 1–4, 6–8, 11, 12 och 14–19 §§ och rubriken närmast före 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 7 a och 19 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna förordning finns det bestämmelser om bidrag för åtgärder som främjar en effektiv energianvändning samt ett minskat effektbehov för rumsuppvärmning och uppvärmning av tappvarmvatten i *el- eller gasuppvärmda* småhus.

I denna förordning finns det bestämmelser om bidrag för åtgärder som främjar en effektiv energianvändning samt ett minskat effektbehov för rumsuppvärmning och uppvärmning av tappvarmvatten i småhus.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

2 §

Med småhus avses i denna förordning en- och tvåbostadshus som är friliggande eller sammanbyggda till par-, rad- eller kedjehus.

Med klimatskärm avses i denna förordning de delar av en byggnad som avskiljer dess inomhusmiljö från utomhusmiljön.

Med eluppvärmning avses ett värmesystem där behovet av rumsvärme tillgodoses genom direktverkande el eller ett vattenburet distributionssystem som värms upp av el och där tappvarmvatten värms upp av el. Det gäller även om viss värme tillförs från trivseledning motsvarande högst en kubikmeter ved per år eller från energi som alstras av sol eller vind på den fastighet där småhuset ligger.

Med gasuppvärmning avses ett värmesystem där behovet av rumsvärme tillgodoses genom ett

vattenburet distributionssystem som värms upp av gasförbränning och där tappvarmvatten värms upp av gasförbränning. Det gäller även om viss värme tillförs från trivseleldning motsvarande högst en kubikmeter ved per år, eller från energi som alstras av sol eller vind på den fastighet där småhuset ligger.

3 §

Om det finns medel får bidrag ges för att täcka materialkostnader för åtgärder för energieffektivisering i småhus med el- eller gasuppvärmning. I småhus som är utrustade med värmepumpsteknik får bidrag endast ges om utrustningen utgörs av luft-luftvärmepumpar som är äldre än tio år.

Bidrag får sökas av den som helt eller delvis äger och stadigvarande bor i det småhus där åtgärderna vidtas.

Den som utför dessa åtgärder ska vara godkänd för F-skatt eller, i fråga om utländska företagare eller företag, visa upp ett intyg som visar att företagaren eller företaget i sitt hemland genom registrering eller på något annat sätt genomgår motsvarande kontroll i fråga om skatter och avgifter.

Om det finns medel får bidrag lämnas för att täcka materialkostnader för åtgärder för energieffektivisering i småhus. Bidrag får endast lämnas om småhuset vid ansökningstillfället har ett värdeår tidigare än 1990 och inte är anslutet till ett fjärrvärmenät.

Bidrag får lämnas till den som helt eller delvis äger och som senast vid tidpunkten för begäran om utbetalning enligt 17 § stadigvarande bor i det småhus där åtgärderna utförs.

Den som får betalt för att utföra åtgärderna ska vara godkänd för F-skatt eller, i fråga om utländska företagare eller företag, visa upp ett intyg som visar att företagaren eller företaget i sitt hemland genom registrering eller på något annat sätt genomgår motsvarande kontroll i fråga om skatter och avgifter.

4 §

Bidrag får täcka kostnader för material som beställts tidigast den 8 november 2022.

För produkter som omfattas av artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1369 av den 4 juli 2017 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU, får bidrag endast lämnas om villkoren i den artikeln är uppfyllda.

Bidrag till värmesystemsåtgärder

Bidrag får ges för installation av ett vattenburet eller luftburet värmedistributionssystem.

Bidrag får ges för en anslutning till ett fjärrvärmenät, om fjärrvärme kommer att svara för hela det årliga värmebehovet för uppvärmningen av tappvarmvatten.

Bidrag får ges för

1. en installation av en styrbar frånlufts-, luft-vatten-, berg-, sjö- eller jordvärmepump, eller

2. en installation av en eller flera styrbara luft-luftvärmepumpar i kombination med

a) en varmvattenberedare med inbyggd värmepump, eller

b) en anordning för uppvärmning med bibränsle om anordningen är effektstyrd och medger en kontinuerlig och automatisk bränsletillförsel.

Bidrag för klimatskrämsåtgärder ges endast till en ägare av ett småhus som har fått bidrag till värmesystemsåtgärder för samma småhus efter den 8 november 2022.

Bidrag får ges för att täcka materialkostnader för genomförande av följande klimatskrämsåtgärder:

1. tilläggsisolering av klimatskrämen,

Bidrag till åtgärder i värmesystem och klimatskärm

6 §

Bidrag får lämnas för en nyinstallation av ett system för vattenburen värmedistribution.

7 §

Bidrag får lämnas för en anslutning till ett fjärrvärmenät.

7 a §

Bidrag får lämnas för en installation av ett system för till- och frånluftsventilation med värmeåtervinning.

8 §

Bidrag får lämnas för en installation av

1. en styrbar frånlufts-, luftvatten-, berg-, sjö- eller jordvärmepump, eller

2. en styrbar varmvattenberedare med inbyggd värmepump.

11 §

Bidrag får även lämnas för att täcka materialkostnader för genomförande av följande klimatskrämsåtgärder:

2. byte av fönster eller dörrar,
3. tilläggsglasrutor till befintliga fönster eller dörrar,
4. vindtätning av klimatskärmen.

Bidrag får endast ges om småhusets värdeår är tidigare än 1990.

12 §

Bidrag får ges för att täcka högst 50 procent av de bidragsberättigade kostnaderna enligt 10 § och 11 § *andra stycket, dock högst 30 000 kronor för värmesystemsåtgärder per småhus och högst 30 000 kronor för klimatskärmsåtgärder per småhus.*

Bidrag ges inte om bidragets storlek understiger 10 000 kronor.

Bidrag får lämnas för att täcka högst 30 procent av de bidragsberättigade kostnaderna enligt 10 och 11 §§ *och får uppgå till högst 60 000 kronor per småhus.*

Bidrag lämnas inte om bidragets storlek understiger 10 000 kronor.

Bidrag får lämnas vid högst två tillfällen och det sammanlagda bidraget får inte överstiga den summa som följer av första stycket.

14 §

En ansökan om bidrag ska lämnas till länsstyrelsen i det län där småhuset ligger. Ansökan ska lämnas i ett formulär som fastställs av Boverket. De handlingar som anges i formuläret ska bifogas ansökan. *Bidrag får sökas vid högst två tillfällen, en gång för värmesystemsåtgärder och en gång för klimatskärmsåtgärder.*

Uppgifterna i en ansökan ska lämnas på heder och samvete av sökanden eller en behörig företrädare för sökanden.

Sökanden ska på begäran av länsstyrelsen lämna de ytterligare handlingar eller uppgifter som behövs för prövningen.

En ansökan om bidrag ska lämnas till länsstyrelsen i det län där småhuset ligger. Ansökan ska göras i ett formulär som fastställs av Boverket. De handlingar som anges i formuläret ska bifogas ansökan.

15 §

En ansökan om bidrag ska ha kommit in till länsstyrelsen inom *fyra månader från det att åtgärderna påbörjades, dock senast den 1 juni 2025. Om åtgärderna påbörjats mellan den 8 november 2022 och 15 mars 2023 ska en ansökan ha kommit in inom tio månader från det att åtgärderna påbörjades.*

En ansökan om bidrag ska ha kommit in till länsstyrelsen inom *sex månader från det att åtgärderna påbörjades, dock senast den 1 juni 2030. Om åtgärderna påbörjats mellan den 1 januari 2026 och den 16 augusti 2026 ska en ansökan ha kommit in inom sex månader från den 17 augusti 2026.*

En åtgärd ska anses ha påbörjats när arbetet med installationen av en värmesystemsåtgärd eller en klimatskärmsåtgärd har kommit i gång. Till sådana åtgärder räknas inte projektering och andra förberedelser.

16 §

Länsstyrelsen prövar frågor om bidrag.

Om länsstyrelsen bedömer att bidrag ska lämnas, ska den meddela ett preliminärt beslut om *bidragets storlek*. I annat fall ska ansökan avslås.

Ett preliminärt beslut om bidrag får förenas med de villkor som behövs för att tillgodose syftet med bidraget. I beslutet ska det anges vilka åtgärder bidraget avser, det *preliminära* bidragsbeloppet och den tidpunkt då *åtgärderna senast ska vara färdigställda*.

Om länsstyrelsen bedömer att bidrag ska lämnas, ska den meddela ett preliminärt beslut om *bidrag*. I annat fall ska ansökan avslås.

Ett preliminärt beslut om bidrag får förenas med de villkor som behövs för att tillgodose syftet med bidraget. I beslutet ska det anges vilka åtgärder bidraget avser, det *högsta möjliga* bidragsbeloppet och den tidpunkt då *en begäran om utbetalning senast ska ha gjorts*.

17 §

När de åtgärder som anges i ett preliminärt beslut har färdigställts, ska sökanden ge in en begäran om utbetalning av bidraget till länsstyrelsen *i det län där småhuset ligger. Åtgärderna är färdigställda när samtliga installationsarbeten har slutförts eller, när det gäller bidrag som avses i 7 §, när anslutningen görs.*

En begäran ska ha kommit in till länsstyrelsen inom sex månader från det att åtgärderna färdigställts eller, om åtgärderna har färdigställts innan beslut enligt 16 § har fattats, inom tre månader från länsstyrelsens preliminära beslut om bidrag. En begäran ska dock ha kommit in till länsstyrelsen senast den 1 oktober 2025.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen i ett enskilt fall besluta att senarelägga den tidpunkt då åtgärderna senast ska vara färdigställda och en begäran om utbetalning ska lämnas in.

När de åtgärder som anges i ett preliminärt beslut har färdigställts, *och senast vid den tidpunkt som angetts i det preliminära beslutet*, ska sökanden ge in en begäran om utbetalning av bidraget till länsstyrelsen.

Om det i ett enskilt ärende finns särskilda skäl ska länsstyrelsen besluta att senarelägga den tidpunkt då en begäran om utbetalning ska göras.

En begäran om utbetalning får dock inte ges in till länsstyrelsen senare än den 1 oktober 2030.

18 §

En begäran ska *lämnas* i ett formulär som fastställs av Boverket. De handlingar som anges i formuläret ska bifogas begäran. Sökanden ska även lämna länsstyrelsen de ytterligare handlingar eller uppgifter som behövs för prövningen. Uppgifterna i en begäran om utbetalning av bidrag ska lämnas på heder och samvete av sökanden eller en behörig företrädare för sökanden.

En begäran *om utbetalning* ska *göras* i ett formulär som fastställs av Boverket. De handlingar som anges i formuläret ska bifogas begäran. Sökanden ska även lämna länsstyrelsen de ytterligare handlingar eller uppgifter som behövs för prövningen. Uppgifterna i en begäran om utbetalning av bidrag ska lämnas på heder och samvete av sökanden eller en behörig företrädare för sökanden.

19 §

Länsstyrelsen fastställer det slutliga bidragsbeloppet och beslutar om utbetalning av bidraget.

Länsstyrelsen fastställer det slutliga bidragsbeloppet och beslutar om utbetalning av bidraget. *Bidraget får dock inte bestämmas till ett högre belopp än det belopp som angetts i ett beslut enligt 16 §.*

Ett beslut om utbetalning av bidrag *får förenas med villkor* om att småhusägaren ska lämna de uppgifter som krävs för tillsyn över att villkoren för bidraget följs.

Ett beslut om utbetalning av bidrag *ska innehålla villkor* om att småhusägaren ska lämna de uppgifter som krävs för tillsyn över att villkoren för bidraget följs.

Länsstyrelsen ska besluta att ett bidrag, helt eller delvis, inte ska betalas ut, om

1. mottagaren inte i rätt tid har kommit in med en sådan begäran om utbetalning som avses i 17 §, eller

2. villkoren för bidraget i något annat avseende inte har följts.

19 a §

Den som ansöker om eller har beviljats bidrag enligt denna förordning ska snarast möjligt till Länsstyrelsen anmäla sådana ändrade förhållanden som kan påverka rätten till bidraget eller storleken på det.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 17 augusti 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande om ansökan om bidrag har gjorts före den 1 juni 2025.

2 Ärendet

I denna promemoria föreslås ändringar i förordningen (2023:402) om bidrag för energieffektivisering i småhus. Ändringarna syftar till att främja en effektiv energianvändning och på så sätt minska hushållens sårbarhet vid höga energipriser. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2026 att förlänga och utveckla bidraget för energieffektivisering i småhus. Sedan dess har oroligheterna i Mellanöstern resulterat i stora störningar på de globala energimarknaderna och stigande energipriser. Detta understryker ytterligare behovet av satsningen.

Riksdagen har beslutat att i statens budget tillföra 300 miljoner kronor för 2026 för förlängning och utveckling av bidraget. För 2027 och 2028 beräknas anslaget tillföras 300 miljoner kronor per år. Bidraget beräknas finnas kvar till och med 2030.

3 Ett förlängt och utvecklat bidrag för effektiv energianvändning i småhus

3.1 Reglering av bidraget

Bedömning

Bidraget för effektiv energianvändning i småhus bör förlängas och utvecklas genom ändringar i förordningen (2023:402) om bidrag för energieffektivisering i småhus.

Skälen för bedömningen

Ett bidrag för energieffektivisering i småhus har funnits sedan 2023 och tillkom till följd av energikrisen 2022, då många svenska hushåll fick väsentligt högre kostnader för att värma sina hem än tidigare på grund av höga el- och gaspriser. Utformningen av regelverket för det bidrag som kunde sökas mellan 2023 och 2025 grundade sig på en EU-förordning om nödgärder för att hantera höga energipriser, se rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna. Förordningen hade ett särskilt fokus på att minska behovet av el och gas. Mot denna bakgrund riktades bidraget specifikt till småhus där värmebehovet i huvudsak tillgodosågs med el eller gas. Under den perioden hanterades närmare 40 000 ansökningar och ungefär 20 000 bidrag beviljades. Den höga andelen avslag pekar på ett behov att utveckla förordningen för att förenkla och skapa en större förutsägbarhet i ansökningsprocessen.

Det finns fortsatt en potential för samhällsekonomiskt lönsam energieffektivisering i småhus. Trösklarna för att genomföra åtgärder bör sänkas genom fortsatta statliga bidrag för åtgärder. Bidraget bör därför förlängas och utvecklas.

Det förlängda och utvecklade bidraget bör därför fortsatt regleras i förordningen om bidrag för energieffektivisering i småhus , med de ändringar som bedöms nödvändiga för den eftersträvade utvecklingen av bidraget.

3.2 Fler husägare ska omfattas av bidraget samtidigt som bidragsandelen sänks

Förslag

Bidrag för energieffektiviseringsåtgärder ska kunna sökas oavsett vilket sätt som småhuset värms upp på, förutom om det värms med fjärrvärme. Bidragsandelen ska omfatta högst 30 procent av de bidragsberättigade kostnaderna.

Skälen för förslaget

Det finns ungefär 2,1 miljoner småhus i Sverige, fritidshus undantaget. Cirka 25 procent av dessa använder i huvudsak direktverkande el eller elpanna för uppvärmning, 26 procent använder i huvudsak biobränsle, 30 procent har värmepump, 15 procent är anslutna till fjärrvärme och 1,4 procent använder olja eller gas.

Under den tidigare perioden var bidraget inriktat mot el- och gasuppvärmda småhus. I eluppvärmda småhus ingick de som värmdes med direktverkande el eller luft-luftvärmepumpar äldre än tio år. Det var inte möjligt att söka bidrag för åtgärder i byggnader som helt eller delvis värmdes med en annan typ av värmepump, oljepanna, fastbränslepanna eller vedkamin. Även bland dessa byggnader finns det ett behov av åtgärder för att komma till rätta med dålig energiprestanda och ineffektiva uppvärmningslösningar. Om begränsningen av vilka småhus som omfattas av bidraget tas bort, kan fler småhusägare söka bidrag för att byta till mer effektiva uppvärmningssystem eller för att förbättra småhusets klimatskärm. En mer betydande minskning av energi- och effektanvändningen i byggnadsbeståndet kan därmed uppnås.

Att använda fjärrvärme för uppvärmning i småhus är en hållbar och effektiv lösning, där kraftvärme och fjärrvärme utgör viktiga bidrag till ett robust energisystem. Bidraget bör fokusera på åtgärder som antingen fasar ut användningen av fossila bränslen eller som kan minska effektopparna i elnätet. Byggnader som redan värms med fjärrvärme bör därför inte omfattas av bidraget.

Med en sådan breddning kommer det att vara möjligt att söka bidrag för betydligt fler småhus än tidigare. En åtgärd kan antas vara aktuell att genomföra endast där det finns ett behov av energieffektivisering. I de småhus där det finns störst behov av åtgärder blir också incitamentet att söka bidrag som starkast. Genom en breddning av bidraget tillåts ett mer teknikneutralt och flexibelt urval, där söktrycket förväntas bli som störst där även nyttan blir störst.

Om bidragsandelen sänks ökar medfinansieringen från hushållen. De avsatta medlen kan då räcka till en större sammanlagd energi-

effektivisering i byggnadsbeståndet. Bidragsandelen bör därför sänkas till högst 30 procent.

3.3 Ändringar av hur bidraget får användas

Förslag

Bidraget ska få fördelas fritt mellan olika typer av åtgärder och åtgärderna ska få genomföras i valfri ordning. Bidrag ska även få ges för installation av till- och frånluftsventilation med värmeåtervinning. Det ska inte längre vara möjligt att få bidrag för installation av luft-luftvärmepump.

Skälen för förslaget

Den totala bidragssumman per småhus bör liksom tidigare uppgå till maximalt 60 000 kronor. Den tidigare begränsningen att högst halva beloppet får gå till värmesystemsåtgärder och högst halva beloppet till klimatskärmsåtgärder bör tas bort. Vidare bör även begränsningen som innebär att bidrag för klimatskärmsåtgärder endast får lämnas om ägaren redan har fått bidrag för värmesystemsåtgärder tas bort. Sammantaget innebär det en större flexibilitet för småhusägaren att välja vilka åtgärder som ska göras och i vilken ordning genomförandet ska ske. Därmed kan större hänsyn tas till småhusets individuella förutsättningar och ett helhetsgrepp om husets energi- och effektbehov främjas.

Det bör förtydligas att bidrag får lämnas för en installation av ett system för till- och frånluftsventilation med värmeåtervinning.

Installation av luft-luftvärmepump har en relativt låg investeringskostnad och kort återbetalningstid. Vid höga energipriser ökar dessutom åtgärdens lönsamhet. För att minska risken för att bidrag används för åtgärder som kan genomföras utan bidrag bör det inte längre vara möjligt att ansöka om bidrag för installation av luft-luftvärmepumpar, vare sig som individuell åtgärd eller tillsammans med andra åtgärder.

3.4 Ansökningsförfarandet förenklas

Förslag

Tidsfristen för att ansöka om bidrag efter att åtgärder påbörjats ska förlängas från fyra till sex månader. För åtgärder påbörjade under 2026 och före den ändrade förordningens ikraftträdande ska de sex månaderna beräknas från ikraftträdandedatumet. Begränsningen när det gäller hur många gånger bidrag får sökas för olika åtgärder ska tas bort. Bidrag ska få lämnas vid högst två tillfällen, sammanlagt upp till den maximalt tillåtna bidragssumman. Länsstyrelsen ska medge en förlängning av tidsfristen för begäran om utbetalning när det finns särskilda skäl för det. Det behöver inte finnas ett särskilt förtydligande om vad som avses med att en åtgärd är färdigställd. Den sökande ska

vara stadigvarande boende i småhuset när begäran om utbetalning görs. Den som får betalt för utförandet av åtgärderna ska vara godkänd för F-skatt.

Skälen för förslaget

För att säkerställa att sökande inom skälig tid hinner komma in med en ansökan om bidrag till länsstyrelsen bör tidsfristen för när ansökan senast ska ha kommit in förlängas från fyra till sex månader efter att åtgärderna har påbörjats. För åtgärder påbörjade från och med den 1 januari 2026 till och med den 16 augusti bör tidsfristen beräknas från den 17 augusti.

Den tidigare begränsningen som innebär att bidrag endast får sökas en gång för värmesystemsåtgärder och en gång för klimatskärmsåtgärder bör tas bort. I stället bör bidrag få lämnas vid högst två tillfällen, förutsatt att den maximalt tillåtna bidragssumman per småhus inte överskrids.

Länsstyrelsen bör vara skyldig att senarelägga tidsfristen för när en begäran om utbetalning senast ska lämnas in, om det i ett enskilt ärende finns särskilda skäl för det. Det innebär ett förtydligande om att det är en uppgift för Boverket att utveckla en enhetlig praxis för när det finns särskilda skäl. Förtydligandet om vad som avses med att en åtgärd är färdigställd bör tas bort. Det innebär en administrativ förenkling utan att någon ändring i sak avses.

Under den tidigare bidragsperioden var en sökande tvungen att vara stadigvarande boende i småhuset vid ansökningstillfället. Det är emellertid vanligt att det genomförs renoveringsåtgärder i småhus i samband med ett ägarbyte. Kravet om stadigvarande boende bör därför i stället gälla vid tidpunkten för en begäran om utbetalning av bidraget. På så sätt ökar möjligheten att realisera potentialen för effektivare energianvändning även vid en renovering innan en ny ägare flyttar in i småhuset.

Hittills har det krävts att den som utför en åtgärd ska vara godkänd för F-skatt eller motsvarande. Det har medfört att det är otydligt om en småhusägare som saknar F-skattsedel har rätt att själv utföra en åtgärd. Om åtgärder utförs av någon som är anlitad för ändamålet, och som alltså får betalt för arbetet, bör den som anlitas vara godkänd för F-skatt eller motsvarande. En småhusägare bör kunna själv utföra sådana åtgärder som han eller hon har kvalifikationer för, oberoende av om ägaren är godkänd för F-skatt eller inte. Kravet på att vara godkänd för F-skatt bör därför endast gälla den som får betalt för att utföra åtgärderna.

4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag

Förordningen ska träda i kraft den 17 augusti 2026. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla om ansökan om bidrag har gjorts före den 1 juni 2025.

Skälen för förslaget

I budgetpropositionen för 2026 föreslås att det tidigare bidraget ska förlängas och utvecklas (prop. 2025/26:1, utg.omr.21, avsnitt 2.9.21). De föreslagna ändringarna bör därför träda i kraft så snart som möjligt.

Möjligheten att ansöka om bidrag enligt den tidigare ordningen upphörde per den 1 juni 2025. Det är dock osäkert om alla tidigare ärenden är slutbehandlade. Förslagen i denna promemoria innebär förändringar i förutsättningarna för stöd, bl.a. att stödnivån sänks från 50 till 30 procent av de bidragsberättigade kostnaderna. Äldre bestämmelser bör därför tillämpas på ansökningar som gjorts före den 1 juni 2025.

5 Konsekvenser

5.1 Konsekvenser på övergripande nivå i samhället

Förlängningen och utvecklingen av bidraget kommer att leda till en effektivare användning av energi och effekt i småhusbeståndet, vilket bidrar till ett resurseffektivt nyttjande av energisystemet. För att uppskatta de samhällsekonomiska effekterna av bidraget har en beräkning gjorts av hur många småhus som kan tilldelas bidrag och vilken energibesparing det kan antas leda till. Ett genomsnittligt småhus använder ca 20 000 kilowattimmar per år. Om hela anslagsbeloppet om 300 miljoner kronor per år utnyttjas och med en bidragsnivå på totalt 60 000 kronor per småhus, kan cirka 25 000 småhusägare beviljas bidrag under perioden 2026–2030.

Enligt en uppskattning av vilken effekt de bidragsberättigade åtgärderna kan ha är det rimligt att anta en genomsnittlig minskning av energianvändningen på 30 procent per småhus och år. I det fall bidraget nyttjas fullt ut och energianvändningen minskas med minst 30 procent per småhus, skulle bidraget leda till en minskning av energianvändningen på 30 gigawattimmar per år och totalt 150 gigawattimmar mellan 2026–2030.

5.2 Konsekvenser för miljön

Genom bidraget underlättas utfasningen av den återstående uppvärmningen med fossil gas och olja i bostadsbyggnadsbeståndet. Det leder till minskade utsläpp av växthusgaser, koldioxid, kväveoxider och partiklar i atmosfären. Genom att minska elanvändningen i småhus kan även mer elenergi och eleffekt frigöras till andra sektorer. Det kan underlätta en ökad elektrifiering och en utfasning av fossila bränslen på en övergripande nivå i samhället. Mot den bakgrunden bidrar ett bidrag till det nationella klimatmålet att senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Det bidrar även till att uppfylla det miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö och målet för Hållbara städer och samhällen inom Agenda 2030.

5.3 Konsekvenser för småhusägare

Förslaget innebär att fler småhusägare får möjlighet att ansöka om bidrag till åtgärder som minskar husens behov av energi och effekt. Det bidrar därmed till att fler småhusägare kan få minskade uppvärmningskostnader och minskad sårbarhet för ökade och volatila elpriser, exempelvis vid kriser.

Förslaget bedöms leda till ett enklare ansökningsförfarande för småhusägare, och en minskad risk för avslag. Vidare får småhusägare mer jämlika förutsättningar att söka bidrag, och en större flexibilitet när det gäller val av åtgärder och hur de ska genomföras.

Den minskade bidragsandelen innebär att en större medfinansiering krävs, vilket kan medföra att vissa småhusägare inte kan eller vill genomföra åtgärderna. Samtidigt leder det till att medlen för bidrag sammantaget räcker till att fler småhusägare får möjlighet att genomföra sådana åtgärder.

5.4 Konsekvenser för företagare

Eftersom åtgärder ofta förutsätter att hantverkare anlitas, kan bidraget medföra ökad sysselsättning för teknik-, installations-, och byggföretag.

Eftersom det inte längre kommer vara möjligt för småhusägare att ansöka om bidrag för att installera luft-luftvärmepumpar, kommer dock de konsekvenserna inte att gälla företag som enbart har den inriktningen.

5.5 Konsekvenser för kommuner och regioner

Kommuner och regioner bedöms inte påverkas av bidraget.

5.6 Konsekvenser för myndigheter och domstolar

De myndigheter som berörs av reformen är Boverket, länsstyrelserna och de allmänna förvaltningsdomstolarna. Liksom under den tidigare bidragsperioden kommer bidraget att administreras av Boverket och länsstyrelserna tillsammans.

Både Boverket och länsstyrelserna har byggt upp kompetens och arbetssätt vid den tidigare hanteringen av bidraget. Det bedöms därmed inte behöva tillföras någon särskild ny kompetens för hanteringen av det förlängda bidraget.

Boverket kommer i uppstartsskedet att behöva uppdatera informations- och vägledningstexter och systemet för den elektroniska ärendehandläggningen. Därefter föreslås att Boverket liksom tidigare får sköta det löpande arbetet med överprövningar, utbetalningar och statistik samt att följa upp att syftet med bidraget tillgodoses.

Även länsstyrelserna kommer att administrera bidraget och genomföra tillsyn. Länsstyrelsen handlägger och fattar beslut i ärenden samt utövar tillsyn över att villkoren för bidraget följs.

Länsstyrelsens beslut får överklagas till Boverket och Boverkets beslut får överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Under 2023–2025 har 1 483 överklaganden kommit in till Boverket till följd av beslut enligt förordningen. Boverket har bifallit en mindre andel överklaganden. Få beslut har överklagats till allmän förvaltningsdomstol.

Kostnaderna bedöms rymmas inom myndigheternas befintliga anslag.

5.7 Övriga offentligfinansiella konsekvenser

Indirekta kostnader uppkommer vid minskade intäkter från energiskatten, eftersom bidraget förväntas sänka energikonsumtionen.

5.8 Förslagets förenlighet med EU-rätten

Eftersom bidraget riktar sig till småhus som ägs av privatpersoner omfattas det inte av statsstödsregelverket och det behöver därför inte anmälas till eller godkännas av Europeiska kommissionen innan det kan träda i kraft.

Värmepumpar omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724 (NZIA). För att bidrag ska kunna lämnas för värmepumpar måste därför vissa krav på resiliens (beroende av produkter med ursprung i tredje land) och hållbarhet i artikel 28 i NZIA vara uppfyllda. Hållbarhetskraven avser miljömässig hållbarhet, bidrag till innovation och bidrag till integrering av energisystemet. Minst ett av de tre hållbarhetskraven måste vara uppfyllt.

För värmepumpar uppgår beroendet av produkter från tredje land endast till 22 procent, se Meddelande från kommissionen med uppdaterad information om andelen av unionens försörjning av slutprodukter och deras huvudsakliga särskilda komponenter med ursprung i olika tredjeländer enligt förordning (EU) 2024/1735 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik (förordningen om nettonollindustrin), C/2025/3236. Därmed behöver någon hänsyn till resilienskravet i NZIA inte tas.

Enligt NZIA ska åtminstone ett hållbarhetskrav vara uppfyllt. Kravet i förordningen på att villkoren i artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1369 av den 4 juli 2017 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU ska vara uppfyllda för att bidrag ska kunna lämnas och kravet på att värmepumpar ska vara styrbara för att ge förutsättningar att med hjälp av smart styrning begränsa effektopparna innebär att två av hållbarhetskraven i artikel 28 i NZIA är uppfyllda. Sammantaget är alltså kraven enligt artikel 28 NZIA uppfyllda.

Förslaget tar även hänsyn till Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2017/1369 av den 4 juli 2017 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU, genom att bidrag endast får lämnas om kraven enligt förordningen är uppfyllda. Förslaget bedöms också vara förenligt med EU-rätten i övrigt.

Ett förlängt bidrag till effektivare energianvändning i byggnader underlättar även för Sverige att uppfylla krav i EU-direktiven om energieffektivitet (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955) och byggnaders energiprestanda (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda, EPBD). Bland annat finns i artikel 9 i EPBD ett krav att minska primärenergianvändningen i byggnadsbeståndet med 16 procent till 2030 och 20–22 procent till 2035. Minst 55 procent av minskningen ska uppnås i de 43 procent av byggnadsbeståndet som har sämst energiprestanda. Eftersom bidraget förväntas ha som störst betydelse för de småhus som har sämst energiprestanda, bör det bli lättare att uppnå detta.